

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Expenduntur qualitates, & conditiones cappellaniarum. punct. 6

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

PUNCTUM VI.

Expenduntur qualitates, & conditiones capellaniarum.

1. *Quotupliciter ha capellania instituantur.*
 2. *Quando censantur capellania auctoritate Episcopi erecta.*
 3. *An ex consensu patroni Episcopi auctoritate capellania esse possit beneficium Ecclesiasticum, cum tamen à principio non fuerit auctoritate Episcopi fundata.*
 4. *Capellania laica cuilibet, & in qualibet aetate constituto conferri possunt.*
 5. *Capellania laica non obligant ad horarum recitationem.*
 6. *Ad titulum capellaniae laicae nemo ordinari potest.*
 7. *Fundator capellaniarum laicarum statuere potest, ne ordinarius in earum provisione, aut visitatione se intromittat.*
 8. *Etiā in capellaniis Ecclesiasticis excludere potest ordinarius à visitatione.*
 9. *Quando expresse ordinarius à fundatore non excluditur, non debet censeri exclusus.*
 10. *Ex capellaniis laicis non debetur subsidium, tamen si à Clericis possideantur.*
 11. *An in capellaniis, in quibus fundator dicit, ut presbyteris conferantur, possint conferri Clericis minorum ordinum? Affirmant plures.*
 12. *Contrarium est probabilius.*
 13. *Satisfit opposita rationi.*
 14. *Limitanda est doctrina in provisionibus Apostolicis pro statutis Ecclesiarum cathedralium & collegiarum, secus pro ordinatione fundatoris.*
 15. *Quid si fundator diceret, Instituat capellanus, qui missas celebret, valebitne institutio non sacerdotis? Proponitur prima sententia negans.*
 16. *Secunda sententia requirit qualitatem sacerdotij in presentando, non actu, sed aptitudine.*
 17. *Tertia conciliat supradictas duas sententias, distinguens de fundatione facta à laico, vel Ecclesiastico.*
 18. *Quarta sententia probabilior affirmat, ex supradictis verbis non inferri; nec actu, nec aptitudine proximè sacerdotium.*
 19. *Duæ limitationes huic ultima sententiæ apponuntur.*
 20. *An capellania actu, vel habitu sacerdotali possit ex consensu patroni una, vel altera vice clerico r. annorum conferri. Ex consensu fundatoris fieri potest non solum semel, sed in perpetuum.*
 21. *Ex consensu patroni affirmant plures.*
 22. *Contrarium est dicendum.*
 23. *Qualiter ex consensu ordinarij onera capellaniarum minus possint, cum redditus sunt diminuti, & insufficientes videntur.*
 24. *Non tenetur ad hanc diminutionem faciendam expectare synodum congregari.*
 25. *Obligatus aliquibus diebus celebrare, an obligetur per substitutum, quando ipse impeditus est? sub distinctione respondetur.*
 26. *Obligatus celebrare in determinata Ecclesia, & altari, si saepius alibi absque causa legitima celebret, peccat mortaliter.*
 27. *An teneatur hic missas compensare, etiam si alibi dixisset, Probabilius est teneri.*
 28. *Rarò, vel nunquam est gravis culpa loco missæ defunctorum ex fundatione signata aliam votivam, vel illius diei dicere.*

18. Quarto adverte, si Ecclesia parochialis vniatur monasterio, ut per facultatem clericum regatur, tamen si à monasterio praesentetur, non esse beneficium manuale, sed vicariam perpetuam: sic, aliis relictis, docet Gonzalez dicta glossa s. 6. n. 52. quia illa vicaria non est regulare beneficium, sed facultate; ac proinde secularis beneficij naturam tenere debet.
 19. 8. inquires an beneficium manuale fieri possit perpetuum prescriptione, vel consuetudine? Negat Abbas in cap. ad nostram. num. 11. Decius in nona edit. num. 22. vers. ult. de consuet. vtili, vel inutili. Rebuff. tract. de pacific. possess. num. 27. Sanchez lib. 7. in decal. cap. 29. num. 17. Mouentur quia ex actibus meae facultatis induci non potest consuetudo. leg. iure familiaritatis ff. de acquir. possess. leg. viam publicam. ff. de via publica. cap. iohannes. de cler. coningatis. Ergo induci non potest consuetudo, ex eo quod prelati nunquam reuocauerunt; quia semper liberum illi fuit reuocare.
 20. Ceterum doctores affirmant, manuale fieri posse perpetuum, & è contra consuetudine, & prescriptione sic Meius in reperi. verbo religiosus non potest consuetudine. vers. & ex his puto, & verbo beneficia manualia an possint. sub. num. 9. Gambara tract. de officio legat. lib. 4. cap. 1. num. 19. Mouentur ex cap. cum de beneficio. de prebendis in 6. vbi prescriptio quadragena sufficit immutare naturam beneficij, & de seculari reddere regulare, & e contra. Ergo etiam sufficit de temporali reddere perpetuum. Item tam in beneficio manuali, quam in perpetuo potest adesse consuetudo habens actum iuri talis beneficij contrarium. Ergo potest talis consuetudo valere, & beneficij naturam alterare. Antecedens in beneficio perpetuo admittit Sanchez, & bene; quia potest beneficium perpetuo insititum remoueri de facto semel & iterum, & in hac remotione quadragenarium tempus transire. Ergo potest quod perpetuum est, temporale fieri. In beneficiis autem manualibus etiam interuenire potest consuetudo eorum naturam immutans, qualis est, si conficiens tenet beneficium institutum remouere, & à superiore impeditur, allegans esse beneficium perpetuum, & in hoc obstaculo quadragenario perseverat. Item si superior alicui de beneficio prouideret in perpetuum, & talis prouisio duraret quadragenario, talis prouisio esset contraria naturæ manualis beneficij. Ergo manuale beneficium fieri potest prescriptione perpetuum.

21. In hac difficultate mihi placet conciliatio supradictarum opinionum, quam adducit Gonzalez, reg. 8. de mensib. & alternariis. glossa s. 6. num. 36. videlicet, ut prima opinio procedat, quæ consuetudo non est contraria manualitati, & secunda cum consuetudo manualitati contraria inducitur. Hanc autem consuetudinem non inducit carentia reuocationis, si aliàs libera esset: beneficium enim manuale non petit reuocationem, sed expeditam potestatem reuocandi. Ergo dum conficiens hanc potestatem habet, tamen si per mille annos nunquam faciat reuocationem non potest induci consuetudo manualitati contraria. Secus vero esset, si tentans reuocare impeditur, ut in secunda sententia dictum est, quia iam inducitur consuetudo manualitati contraria, nempe potestati reuocandi. Debet tamen hoc impedimentum ab alio, quam à beneficiario apponi: si enim solus beneficiarius per potentiam remotionis resisteret, prescribere non posset; quia bona fide ceteris, quod à foriori militat in beneficio regulari, cuius resistetia esset contra obedientie votum: nequit ergo ex illa consuetudo rationalis induci, argum. text. cap. cum inter vos. de consuetudin. cap. cum non liceat. de prescriptionibus.

1. **D**upliciter solent beneficia capellaniae nuncupata institui. Primo sola voluntate instituentis. Secundo auctoritate ordinarij. Deinde institui possunt ad nutum amobiles, vel in perpetuum. Quando sola instituentis voluntate absque Episcopi, vel alterius superioris auctoritate instituantur, non sunt beneficia Ecclesiastica; quia iure nihil aliud sunt, quam quadam legata relicta cum obligatione dicendi tot missas, vel tot preces recitandi: sic Gonzalez super reg. 8. Cancellar. glossa s. num. 20. Saucedo in pract. cap. 18. num. 9. Nauarr. conf. 5. & 7. de prebend. Nicol. Garcia 1. part. de benef. cap. 2. num. 82. At si auctoritate Episcopi erigantur, & in perpetuum conferantur, beneficia Ecclesiastica erunt proprie, si tamen non in perpetuum, sed ad nutum conferantur, improprie beneficia erunt.
 2. Quod si inquiras, quando censantur capellaniae auctoritate Episcopi erectæ, quando sola instituentis voluntate fundatae, & consequenter quando censantur Ecclesiasticae, quando laicae? Respondeo impicendum esse vltimum statum: nam si

ex illo constat esse ordinarium in quasi possessione conferendi dictam capellaniam, beneficium Ecclesiasticum reputandæ erunt. Si tamen absque autoritate Ordinarij patronus designat capellanum, reputandæ erunt sola instituentis voluntate fundata, cum de proprietate non constat: vltimus enim beneficij status tribuit quasi possessionem. Sic Garcia 1. p. de benefic. cap. 2. num. 114. Gonzal. gloss. 5. à num. 51. Verum si de proprietate controuersia moueatur, & non constat Ordinarij in fundatione assensum præbuisse, neque successu temporis contulisse, reputandæ sunt capellaniæ laicæ, & non Ecclesiasticæ; quia assensus Ordinarij, & illius auctoritas cum sit res facti, & qualitas extrinseca, non præsumitur, nisi probeur sic Mascard. de probat. concl. 1354. num. 1. Gonzal. gloss. 5. num. 57. & probat lex si verò. §. qui pro rei qualitate. ff. qui sui iuris cogantur. Quod si constet aliquando Ordinarij contulisse, aliquando patronum absque Ordinarij, reputandæ sunt Ecclesiasticæ. Tum quia in casu dubio Ecclesiæ fauendum est. Tum quia credi non debet Ordinarij interposuisse auctoritatem suam, nisi id licite facere possit, vel ex fundatione, vel ex patronorum consensu: sic Rebuff. tract. de pacifice. poss. num. 349. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap. 1. num. 54. & 58. Garc. de benefic. 1. part. cap. 2. num. 113.

3 An autem capellania instituta absque Episcopi auctoritate possit ex consensu patroni in beneficium Ecclesiasticum erigi? dubium est. Et quidem si voluntas testatoris non contradicit, poterit id fieri; quia talis erectio est tum fundatori, tum Ecclesiæ fauorabilior; cum hac enim omnia bona melius conferuntur, & capellania firmior perseverat: sic Salzedo pract. cap. 18. num. 9. Garcia 1. part. de benefic. cap. 2. num. 108. & Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. 5. num. 8. vbi adducit decisionem Rotæ 1112. lib. 3. part. 3. diuers. Voluntas testatoris contradicere non censetur ex eo, quod in testamento mentionem Ordinarij non fecerit, sed solum dixerit: se instituire, & fundare quandam capellaniam, seu annuatium perpetuum missarum ex suis bonis, quem capellanum prouideant sui hæredes, & successores. Ex vi enim huius clausulæ non excludit Ordinarij; imo potius præsumendum est velle, vt Ordinarij suam auctoritatem interponat, & beneficium Ecclesiasticum instituat: sic Garcia 1. part. cap. 2. num. 109. & 110. At si fundator dixerit se nolle, vt Ordinarij in tali prouisione se intromitteret, nequaquam poterit Ordinarij etiam ex consensu patroni eam capellaniam in beneficium Ecclesiasticum erigere; quia est contra expressam testatoris voluntatem; quæ omnino seruanda est. clement. Quia contingit. vers. cum tamen a. de Religiosis domib. Trident. sess. 22. cap. 9. & tradit Mandos. reg. 34. quæst. 11. num. 2. Zeuallos com. contra com. quæst. 282. numer. 23. 28. & 29. Garcia 1. part. cap. 2. num. 105. & seqq. vbi pluribus decisionibus comprobatur Gonzalez gloss. 5. à num. 44. Idem censio, si de facto fundator viuens capellaniam instituit, & ad effectum reduxit ponendo capellanum Ordinarij i requisito; nam illa fundatione elatè ostendit se nolle beneficium Ecclesiasticum instituire; non igitur poterit ex consensu patroni eius voluntas immutari: sic Garcia dicto capite 2. numer. 111.

4 Ex diuersitate harum capellaniarum aliqua inferuntur. Primo inferuntur capellaniæ laicæ cuiuslibet, & in qualibet ætate constituto conferri posse, modo voluntas fundatoris non obstat: quia nihil de iis in iure est dispositum; sicus Ecclesiasticas capellaniæ, siue in perpetuum, siue ad nutum amobiles, quæ dari non possunt, nisi clericis habentibus ætatem 14. annorum: sic Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. 5. num. 27.

5 Secundo inferuntur, capellaniæ laicæ non obligare ad horarum recitationem; quia beneficia Ecclesiastica non sicut aliis relatis Gonzalez supra, num. 30. Secus dicendum de capellaniis Ecclesiasticis in titulum perpetuum datis; quia sunt propriè beneficium.

6 Tercio inferuntur, ad titulum capellanæ laicæ neminem ordinari posse, tanquam ad titulum beneficij; quia beneficium non est; at si perpetua sit, ordinari poterit ad illius titulum, tanquam ad titulum patrimonij: sic Salzedo pract. cap. 18. num. 9. Gonzalez gloss. 5. num. 31. Garcia 1. part. de benefic. cap. 2. num. 112. At si capellanæ Ecclesiasticæ sint, distinguendum est, si sint perpetuæ, & congruæ sustentationi Clerici sufficienti; poterit ad illarum titulum quis ordinari, secus verò si sint ad nutum amobiles; quia titulus, ad quem quis ordinatur, debet esse tam ex parte dantis, quam recipientis perpetuus, vt satis colligitur ex Trident. sess. 21. cap. 2. de reformat. Salzedo pract. cap. 18. num. 8. Flamin. de resignat. lib. 2. quæst. 6. num. 2. Garcia, alios referens, 1. part. de benefic. cap. 2. num. 83. Quod si quis ex consensu patroni ad titulum capellanæ amobilibus ordinetur, existimat Piacensis in praxi Episc. 1. part. cap. 1. num. 45. licitè id fieri posse, neque posse à capellania remoueri, nisi assignata alia congrua portio, ex qua sustentetur. At nullatenus est admittendum; quia Ordinarij, etiam consentiente patrono, potestatem non habent alterandi, & mutandi fundatoris voluntatem, & consequenter faciendi, vt capellaniam amobilibus ad nutum, definit esse talis, & in ordinato perpetua, vt late probat Garcia 7. part. de benefic. cap. 1. à num. 107. & videtur

decidi clement. quia contingit. de religiosis domib. & Trident. sess. 25. cap. 5. de reformat.

7 Quarto inferuntur fundatorem capellaniarum laicarum statuere posse, ne se Ordinarij in earum prouisione, & visitatione intromittat, & seruandum est. argum. leg. in re mandata. Cod. mandati. tradit Covarruias 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 1. n. 20. Garcia 1. part. de benefic. cap. 2. num. 105. Gonzalez gloss. 5. num. 41. & seqq. & constat ex Trident. sess. 22. cap. 9. de reformat. ibi, nisi secus forte institutio, vel ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset. At si capellaniam Ecclesiasticam fundet, nequaquam potest Ordinarij ab eius prouisione excludere, neque ipse Ordinarij potest tali institutioni consentire; quia est contra naturam beneficij Ecclesiastici, quod debet institutione canonica conferri. Reg. beneficium, de Reg. iuris in 6. Sic Lanberin. de iure patron. lib. 1. c. 1. quæst. 9. principalis in princ. num. 4. Covarruias in 4. decret. 2. part. cap. 3. §. 1. num. 20. Garcia 1. part. de benefic. cap. 2. num. 57. Neque mihi probatur, quod tradit Gonzalez gloss. 5. num. 47. & 48. non posse inquam Ordinarij in capellaniam eius auctoritate fundatam se intromittere, si in limine fundationis tali conditioni consensit. Quia Ordinarij alterare non potest qualitates à iure communi pro beneficio requisitas, vna autem, & præcipua est canonica institutio. Ergo ex consensu Ordinarij hæc excludi non potest. Quapropter si fundator à prouisione capellanæ excluderet Ordinarij; eo ipso censeri debet non habuisse capellaniam Ecclesiasticam etigere, sed laicam. Garcia supra, num. 97. in fine.

8 Quod si de visitatione loquamur, bene potest fundator in capellaniam laicam, tum Ecclesiasticam, & collatis statuere ne ab Ordinarij visitentur; quia visitatio non est qualitas beneficij annexa, & quilibet in dispositione suarum rerum statuere eas condiciones potest, quæ tali dispositioni contrarie non sunt: colligitur ex Trident. sess. 22. cap. 8. & 9. de reformat. & declarat Paulus V. 7. Aprilis, anno 1606. in fauorem Commis de Oropela contra Episcopum Abulenlem, vt testatur Garcia 1. part. de benefic. cap. 2. num. 78. Nunquam tamen censetur Ordinarij exclusus in casu negligentæ. Tum quia effectus exclusio irrationabilis, & improinde non sustentanda. Tum quia in iis casibus procedit Ordinarij, vt scilicet Apostolica delegatus, Garcia supra.

9 Quando autem fundator expressè Ordinarij in visitatione non excludit, censeri non debet exclusus, siue capellania Ecclesiastica sit, siue laica, quia quocunque modo fit, est opus pium, & religiosum ac prouide visitationi Ordinarij subiectum, vt satis ex Trident. colligitur sess. 22. cap. 8. & 9. Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. num. 45. tamen num. 35. contrarium videtur sentire Nicol. Garcia de benefic. 1. part. cap. 2. num. 104. Ex eo tamen præcisè quod alicui ab Ordinarij committatur in fundatione visitatio, censeri non debet Ordinarij exclusus; quia hæc commissio Ordinarij potestatem non derogat, cum statè optimè possit cum illa. Nullusque censeri potest à iure concessisse velle derogare, nisi id clarè exprimat: sic Garcia numero 99. & testatur à sacra Concilij congregatione decisum.

10 Quinto inferuntur ex capellanis laicis non deberi subsidium, tamen si Clericis possideantur: sic Garcia de benefic. 1. part. cap. 2. num. 107. & 5. part. cap. 1. num. 613. sine Ratio est, quia non sunt redditus, & prouentus per se Ecclesiastici, sed solum sunt Ecclesiastici ratione personæ. At subsidium impositum est super redditus, & prouentus per se Ecclesiasticos, vt constat ex verbis bullæ Pij IV. & V. & Clem. VIII. dicentium super omnium, & singularum cathedralium etiam metropolitana- rum, & collegatarum, & aliarum Ecclesiarum, & capellaniarum conuentualium, & aliarum mensurarum fructibus, & redditibus, & prouentibus. Ergo huiusmodi capellaniæ cum non sint prouentus alicuius Ecclesiæ, sed determinatæ personæ, exemptæ sunt à tali onere. Alias ex bonis vincularis sub onere missarum deberetur subsidium, quod non est dicendum. Dices, cum fundator relinquat aliqua bona determinata possidenda per Clericum, Ecclesiæ censetur relinquere. leg. Annua. §. Asia. ff. de annuis legat. & sub Ecclesiæ tutela, & regimine continetur, cap. nonerint. 10. quæst. 1. Sed cum capellaniam laicam instituit, relinquat bona possidenda per Clericum, quem patronus designauerit, siue Clericus sit alicuius Ecclesiæ, siue non. Quando bona relinquuntur possidenda per Clericum alicuius Ecclesiæ determinatæ, tunc verum est bona Ecclesiastica esse, & subsidium ex illis deberi; quia non tam Clerico, quam Ecclesiæ censentur illa bona relictæ. Secus vero, quando Clerico à patrono designato conceduntur. Ex capellanis autem Ecclesiasticis, seu collatis in perpetuum, & ad nutum amobilibus subsidium debetur; quia hæc Ecclesiastica bona sunt, & expressè traditur à Clem. VIII. in sua constitutio. de hac re edita 24. Februar. anno 1604. ibi, æquè ac colliguntur supra dicti. Et notatur Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap. 6. num. 16. Garcia de benefic. 1. part. cap. 2. num. 82. & Paul. V. in alia constit. 13. Nouemb. anno 1609. quam referit Perez de Lara in compendio de castres gracijs. lib. 2. del subsidio. pag. 4. & cuius nominem Garcia supra in addit. disponit deberi subsidium ex capellanis amobilibus

ambobus habentibus bona, & redditus determinatos ad suam stabilitatem, & perpetuitatem, tamen fundatores disposuerint, quod ex eis subsidium non soluantur.

11 Sed inquit, aut in capellanis, quibus fundator dicitur, ut presbyteris conferatur, confertur possunt Clericis minorum ordinum; Affirmant plures non posse, notat, quando restator per verba affirmatiua procedit, ut si dixerit, instituat capellanum sacerdos, qui missas celebret, &c. Secus verum si per negatiua verba procederet dicens, ut nullus alius, nisi qui actu sacerdos sit, instituat, sic Roland. à Valle conf. 40. num. 6. volum. 1. Spino in speculo testamentor. glossa. princip. numer. 68. Lambertini. de iure patronat. 1. par. lib. 2. quest. 7. princip. articulo. 17. à num. 1. fol. 79. Flamin. de resign. lib. 3. quest. 9. numer. 3. Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. 5. in prin. num. 74. & num. 104. Zuell. com. contra com. quest. 693. num. 9. cum seqq. Stephan. Gratian. discipulat. forens. cap. 133. numero 1. cum seqq. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap. 17. num. 16. Quarta in sum. bullar. par. 2. verbo seruicium capellanis. Ratio est; quia illa verba non actum, sed aptitudinem videntur significare. Quod inde colligi potest; quia ex vi illorum verborum solum inferatur illam capellaniam ordinem sacerdotalem habere annexum; ac proinde sacerdotalem esse. Sed ex hac annexione non colligitur capellanum tempore institutionis, debere esse sacerdotem, sed solum colligi debere esse in ea ætate, & dispositione, ut infra annum sacerdos fiat. Tum quia beneficium parochiale, & canonicas sacerdotialis ordinem sacerdotalem habent annexum, & tamen cum aliqui conferantur, non est necesse, ut actu sacerdos sit, sufficit esse aptitudine. Tum quia quilibet presentandus est velle in sua dispositione iuris communis dispositionem sequi, leg. cum quidam, §. quemadmodum Cod. de verbor. significat. leg. 2. Cod. de heredit. instit. & tradit Bart. in leg. heredes mei, §. cum ita, numero quarto ff. ad Trebell. Guierrez conf. 19. numero 7. Gonzalez numero 81. At constet beneficium habens annexum sacerdotium impetrari posse ab eo qui sacerdotio caret, dummodo intra annum à die adeptæ possessionis sacerdotio insigniri possit. Ergo etiam hæc capellaniam sacerdotalem impetrari potest à non sacerdote, dummodo habilis sit ad sacerdotium intra annum recipiendum.

12 Ceterum mihi probabilius est supradicta verba affirmatiua expostulare in capellano sacerdotij qualitate tempore prouisionis; sic Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiast. resolut. 339. Praxis Episcopus 1. par. verbo beneficium §. 7. concl. 5. princip. Aug. Barbosa 2. part. de potest. Episcop. alleg. 24. à num. 17. & 42. Garcia de benef. 7. par. cap. 1. à num. 58. qui pluribus decisionibus comprobant. Ratio est, quia presentandus debet habere qualitates à fundatore requisitas; ac vna ex qualitatibus est quod sit sacerdos. Ergo si hæc caret, habilis non est. Neque valet dicere habere illam aptitudine, quia hoc non est proprie habere illam.

13 Neque obstat ratio contraria. Quia aliud est beneficium habere annexum ordinem sacrum, aliud ordinem sacrum beneficio præsupponi, & ad illud disponere. Quando beneficium solum trahit ordinem sacrum, ut qualitate subsequente, illum non requirit actu tempore collationis, sufficit si aptitudine infra. At quando beneficium ordinem præsupponit, ut dispositionem, actus ordo habendus est, cum conferretur. Ergo cum ex fundatione habeatur, ut Clericus nominandus sacerdos sit, solum sacerdotium, ut dispositio ad nominationem requiritur.

14 Hæc doctrina limitanda venit in prouisionibus Apostolicis, in quibus apponitur clausula non obstantibus, statim, perquam clausulam capellaniam sacerdotium requirens actu conferri potest, et qui aptitudine esse potest; sic Gonzalez gloss. 5. in prin. numero 106. Garcia 7. part. de benef. cap. 1. num. 106. & seqq. Sed hæc limitatio, ut verum habeat, intelligenda est de prouisionibus Ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum, quæ ex suis statutis requirunt qualitate sacerdotij in prouiso, non autem de statuto facta à fundatore laico. Tum quia nomine statuti fundatio, & ordinatio facta à restatore non intelligitur. Tum quia pie resistentium voluntati non censetur Papa derogare, nisi expresse dixerit; sic Rota decis. 41. de concess. prebend. in antiquis. & decis. 1. de prebendis in nouis, Abbas in capit. cum in cunctis, §. inferiora, numero 11. de electione. Staphileus de litter. gratia. tit. de vi, & effectu. clausul. de clausulis non obstantibus. Felin. in cap. Nonnulli. num. 23. & 24. de prescriptionibus. & in tract. quando littera Apostolica. ampliat. 7. numero 7. Caputaq. decis. 127. numero 2. & 3. p. 1. Azot. 2. part. lib. 6. cap. 8. quest. 15. Lambertini. de iure patronat. 1. part. lib. 2. quest. 7. art. 29. numero 3. Notanter dixit et supradicta clausula non ceteri derogatum statuto, & ordinationi patroni laici; quia Abbas, Staphil. Lambertini. & Azot. existimant statuto, & ordinationi ab Ecclesiastico factæ derogari. Mihi tamen non probatur, sicuti nec probatur Felin. supra numero 24. & Garcia numero 120. Non enim sub nomine statuti comprehenditur ordinatio, & fundatio restatoris; siue laicus sit; siue Clericus: quia statutum solum censetur

Verd. de Casp. Sum. Mor. Pars. II.

fieri ab illo, qui legem condere potest. Item fundatio cuiuslibet restatoris fauorabilis est; ac proinde sub clausula generali derogatoria non debet ceteri derogata. Requiritur ergo, ut expresse dixerit Pontifex, non obstantibus qualibet fundatione in contrarium; imo ex vi huius clausulæ non est censendum derogari fundationi laicorum, sed solum Clericorum; quia laica fundatio priuilegiata est, & huic nunquam censetur derogatum, nisi expresse, & in indiguo illius mentio fiat: sic Caputaq. decis. 122. p. 1. num. 22.

15 Sed quid dicendum; si fundator diceret, instituat capellanus qui missas celebret, valebunt institutio capellani, non sacerdotis?

Quadruplex est sententia in hac re. Prima negat valet institutionem nisi actu fuerit sacerdos; quia non fit satis conditioni à fundatore requisitæ: si quidem ille qui non est sacerdos, non potest missas celebrare: sic Lambertini. de iure patronat. 1. part. lib. 2. quest. 7. art. 27. Ioann. Gutierrez conf. 1. num. 21. & conf. 2. numero 15. Didac. Perez leg. 1. tit. 6. lib. 1. orationam. gloss. 2. ad finem. vers. notabile etiam est dubium. Quintana Duenna lib. 2. Ecclesiast. num. 67. Manuel Rodriguez regul. 99. 2. t. quest. 122. art. 2. ad finem, & ampliat Lambertini. supra & Azot. 2. in situ moral. lib. 6. cap. 24. quest. 3. etiam si restator diceret, ut presentetur capellanus qui per se, vel per alium debeat celebrare, quia ex vi horum verborum capax celebrationis esse debet tempore presentationis; illa enim verba indicant, ut si ipse capellanus legitime impeditus sit, possit obligationi per alium satisficere.

16 Secunda sententia limitat præcedentem. Affirmat namque requirit qualitate sacerdotij in presentando non actu, sed aptitudine: sic Spino in speculo testam. gloss. 4. numero 68. Zualios com. contra com. quest. 693. à num. 6. Parlador diff. 120. num. 14. Mouetur; quia ex vi illorum verborum solum videtur inducta obligatio capellano ad celebrandum, sed huic satisficere potest ordines recipiendo. Ergo non tenetur illos habere, ceteri presentatur, sed sufficit illorum capacem esse.

17 Tertia sententia conciliat vitamque sic prædictam, & primum affirmat procedere in capellania fundata à laico, secundam in capellania fundata ab Ecclesiastico: sic Azorius 2. tit. inst. mor. lib. 6. cap. 24. quest. 4. in fine. Ratio esse potest, quia penes laicum solum est presentationis potestas, non presentandi, & instituti examinatio & inuestigatio: hæc enim ad Ecclesiasticum pertinet. Ergo mirum non est laicum expostulare, ut presentatus tempore presentationis habeat qualitates omnes requisitas ad capellaniam, quas tamen persona Ecclesiastica non expostulet.

18 Quarta sententia, cui tanquam probabiliori adhaereo, docet ex supradicta fundatione non inferri capellaniam actu, vel aptitudine proxima debere esse sacerdotalem, sed cuiuslibet constituto in ætate 14. annorum conferri posse: sic August. Barbosa 2. part. de potest. Episcop. alleg. 24. num. 43. Gonzalez reg. 8. Cancellar. gloss. 5. à num. 74. Garcia 7. p. de benef. cap. 1. à num. 85. Perez de Lara de capellan. lib. 2. cap. 7. num. & cap. 8. num. 41. Et pluribus decisionibus Rota supradicti doctores suam sententiam firmant. Ratio est; quia ex illis verbis solum habetur capellanum obligatum esse celebrare: ac huic obligationi satisficere potest, si per alium celebret iuxta reg. qui per alium facit, per se facere censetur, de regul. iuris, in 6. Ergo neque actu, neque aptitudine sacerdotium requiritur. Et confirmo à iure communi recedendum non est absque manifesta ratione, sed ex iure communi simplex beneficium, quale est dicta capellaniam, residentiam non requirit, sed per substitutum illius obligationi fieri satis potest. Ergo à tali iure non est absque manifesta ratione recedendum, quæ in præenti non videtur adesse. Et confirmo secundo, contra illum qui legem dicere potuit, apertius interpretatio est facienda, sed fundator si vellet, ut capellanus per se ipsum, & non per substitutum oneribus capellaniam satisficeret, id explicare posset: ergo dum non explicuit, contra illum interpretatio facienda est.

Quocirca nisi fundator dixerit, ut capellanus teneatur per se ipsum missas celebrare, & non per substitutum, poterit patronus presentare Clericum beneficij simplicis capacem, & presentatus obligationem residendi non habet, secus si in fundatio, ne expresse cauerit; sic Azot. 2. in situ moral. lib. 2. cap. 8. q. 5. Gonzalez num. 89. Barbosa num. 44. Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 399. in edit. 1. & resolut. 337. in 2. edit. Garcia 7. p. de benef. cap. 1. num. 98.

19 Duplex limitatio supradictæ sententiæ apponitur. Prima, ut procedat, nisi consuetudine legitime præscripta contrarium habeatur: sic Gonzalez numero 107. pluribus comprobans. Sed hæc limitatio ut verum habeat, debet esse de consuetudine obligante capellanum residere, & missas dicere, non ex consuetudine, quam ipse per liberam suam inducit quia hæc nullam obligationem patere potest. Riccius, & Barbosa supra. Secundo, limitat Gonzalez. num. 100. & Barbosa num. 44. in capellanis Ecclesiarum cathedralium, quarum redditus consistunt in distributionibus quotidianis, & solis in-

reterentibus conceduntur: hæ enim residentiam requirunt, & per substitutum earum obligationi satisfieri non potest, quare si missarum onera habent annexa, sacerdotales sunt, & sacerdotibus saltem aptitudine concedi debent. Placet hæc limitatio: quia saltem ex consuetudine introducta est sacerdotij qualitas

20. Posito aliquam capellaniam actu, vel habitu sacerdotalem esse, est difficultas, an ex consensu patroni, hæredis, vel successoris fundatoris alterare Episcopus possit supradictam qualitatem, saltem pro vna, vel altera vice dispensando, vt conferatur Clerico 14 annorum? Durante vita fundatoris, & ex illius consensu certum est, non solum semel, sed in perpetuum alterari posse dispositionem, si causa Ecclesie vitilis assistat: sic Ioann. Gutierrez. *conf. 1. num. 23. Arzuedo leg. 5. tit. 6. libro primo. recopil. numero secundo Lamberti. 1. part. de iure patron. libro secundo quest. 7. art. 23. Garcia, alios referens, 7. p. de benef. cap. 1. num. 104.* Quæstio igitur solum procedit de successore fundatoris, an ex illius consensu possit Episcopus vna, vel altera vice qualitatem fundationis alterare.

21. Affirmant sequentes Abbatem, Imolam, & Felinum in cap. cum accessissent. de constitutionibus. Nauarr. *conf. 6. de Cleric. hoc residentibus. numero 4. & de oration. cap. 3. numero. 73. Rebuff. in praxi. 3. part. signaturæ. verbo nec non iuris patronatus. numero 46. & in concordant. in forma mandati, verbo pro expressis. vers. 24. Zerola verbo benef. §. 7. & verbo ius patronatus. §. 8. dub. 15. Zechus de republ. Ecclesiast. de beneficiis. numero quarto vers. quo vero ad ordinem. & de beneficiis. & person. cap. numero 21. vers. Qui vero ad aiam. Leo in thesuro fori Ecclesiast. cap. 29. numero 35. Eman. Sa in vtraque edit. verb. beneficium. numero 37. Lambertin. de iure patron. 1. part. lib. 2. questio. 20. articulo. 6. & 7. numero quarto Perez de Lara libro secundo de capellan. cap. 5. à numero 28. Prosper de Augustino in append. ad summ. bullar. 2. part. verbo seruitium capellanie. pagin. 608. tamen dubius sit, an per Trident. *sessio. 25. cap. 3. de reformat.* huic potestati sit derogatum. Mouentur; quia voluntas fundatoris præsumi debet subiecta dispositioni ordinarij ex successore consensu. Hoc enim recte gubernationi congruum videtur.*

22. Cæterum dicendum existimo, nullo modo posse Episcopum dispositionem fundatoris etiam pro vna vice alterare, si commodè executioni mandari potest: sic docuit Decius in capite cum accessissent. de consuet. numero 54. Ioann. Gutierrez *consil. 1. numero 19. & seqq. Garcia 7. part. de benef. cap. 1. numero 107. vbi pluribus decisionibus Rotæ comprobatur; indicat Azot. tom. 2. institut. moral. 6. cap. 24. questio. 1. & videtur decium à Trident. *sess. 25. cap. 5. de reformat.* ibi quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut aliis constitutionibus qualitates aliquæ requiruntur seu cetera illis onera sunt iuncta in beneficiorum collatione, seu in quacunque alia dispositione, eis non derogatur. Quia ratio postulat (inquit Concilium) vt illis, quæ bene constituta sunt contrariis ordinationibus non detrahatur, si autem Episcopus ex consensu patroni vna, vel altera vice, postea fundationem alterare, iam ex parte derogaretur à fundatore constitutis, Concilium autem omnem derogationem excludit. Ergo admittenda non est. Idem colligitur ex *clen. Quia contingit. de Religiosis domibus. ibi* cum tamen ea quæ ad certum vltim largitione sunt destinata fidelium, ad alium debeant, non ad alium, sua quidem sedis Apostolicæ auctoritate, conueni. Sed in beneficiorum collatione efficacius hoc procedit, quam in legatis. Ergo absque sedis Apostolicæ auctoritate mutari non possunt, neque pro vna vice; quia cum hæc constitutio pia fundatorum voluntati sit fauorabilis, non est restringenda, sed extendenda. Item est Ecclesie fauorabilis; si quæm scientes fideles eorum pijs dispositiones intergrè, & inuoluntate obseruari, intendunt ad similes fundationes. E contra vero si scirent posse ad ordinario mutari, arcerent multum ab eis. Quæ ratio maioris ponderis est, quam quælibet specialis utilitas, quæ in vno, vel altero casu apparere potest.*

23. Rursus dubitare potes, an si successu temporis redditus capellanie decreuerint, ita vt insufficientes iudicentur ad onera sustinenda, possit ordinarius ea, prout expedire iudicauerit, minuire. Certum esse debet absque potestate ordinarij beneficium id facere non posse. Tum quia obligatio sustinendi illa onera ex titulo capellanie prouenit, quem si capellanus non relinquit, excutere non potest obligationem. Tum quia hæc dimittio cum sit fundatoris dispositioni contraria, magna circumspectione facienda est, vt. vt dicit Concilium Trident. *sess. 25. capite 4. de reformat.* Ergo non deest capellanum illius constituere iudicem, quia nemo in propria causa iudex reus, & circumspectus esse potest: sic Azorius 2. part. institut. moral. lib. 6. cap. 14. questio. 6. At ordinarius ex consensu patroni, imo illo vocato renuente, potest

quælibet onera missarum, suffragiorum, & similibus reducere ad quantitatem reddituum competentem. Tum quia sic præsumitur testatore voluisse, ne dicamus contra rationem intendit Clericum grauari. Tum quia hæc facta tas ordinatio conceditur in cap. cum accessissent. de constitutionibus. cap. 1. in quidem. de testam. & ibi Doctores, & fauet lex legatum, ff. de usu fructu legato tradit Azorius supra Lambertin. de iure patronat. lib. 3. questio. 6. articulo. 4. Perez de Lara de annuati. & capellan. lib. 1. cap. 15. à num. 6. Garcia de benef. 7. part. cap. 1. num. 125.

24. Dubium tamen est, an obligetur ordinarius hæc diminutionem facere in synodo diocesana, ita vt extra hæc non possit Ratio dubitandi est quia Trident. *sess. 25. cap. 4. de reformat.* hac facultatem Episcopis concedit diocesana synodo, sicuti & Abbatibus, & generalibus ordinum in capitulis generalibus tibi. Sancta synodus cupiens hæc ad finem relictis, quo plenus, & vitiosus potest impleri, facultatem ad Episcopos, vt in synodo diocesana, itaque Abbatibus, & generalibus ordinum, vt in suis capitulis generalibus deligerent præstita possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quæ hanc provisione indig. cognouimus, statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem cõueni. expedire. Dicendum tamen est, in beneficiis, & capellanis optime posse Episcopum extra synodum diocesana hanc diminutionem facere. Tum quia iure antiquo illi erant hæc potestates concessa cap. cum accessissent. capite ex parte. de constitutionibus, quæ potestas in supra dicto decreto Trident. nec derogata, nec limitata est; quia Trident. non loquitur de missis, & oneribus beneficij, & capellanie sed de annuatibus relictis Ecclesie, vt constat ex prin. illius cap. ibi. *Contingit scire in quibusdam Ecclesiis vel tam magnam missarum celebrandam numer. ex variis defunctorum relictis impositum esse, ut illis pro singulis diebus à testatoribus præscriptis nequeunt satisfieri, cuiusmodi huiusmodi pro illis celebrandis ante renuere esset non facile inueniantur, qui velis hinc se omnes sub iure. Vnde dixerunt pia testantium voluntates, & eorum conscientias, ad quæ prædicta spectant, onerandi occasio datur. Ergo dispositionem beneficiorum, & capellaniarum iure communi Episcopis concessam intactam Concilium reliquit. Nauarr. *summ. cap. 25. numero 132. Henriquez 2.1. summ. lib. 9. cap. 22. §. 6. Petrus de Ledema in summ. de Eucharistia. 18. cõsol. 16. ad finem. Man Rodriguez tom. 1. 99. regul. questio. 43. artic. 13. Garcia de benef. 7. part. cap. 1. numero 131. & testatur sic à sacra congregatione fuisse decium. Adde non cætere probabilitate posse Episcopum etiam extra synodum diocesana annuatariam in supra dicto casu minuire: sic docuit Nauarrus & Manuel Rodriguez supra. Et mouentur; quia iure antiquo hæc potestas Episcopis concessa erat, quæ per concilium non videtur sublata, sed ad maiorem illius obsequium additum est, vt fiat in diocesana synodo; non ex necessitate, sed ex utilitate. Quod si obiciatur, Abbates, & generales ordinum non possunt extra sua capitula generalia hanc diminutionem facere. Ergo neque Episcopus; si quidem eodem tenore verborum omnibus conceditur supra dicta facultas Episcopis in synodo diocesana, Abbatibus in capitulis generalibus. Facile respondetur, in facultate Abbatum illam formam esse seruandam; quia Abbates non aliud tam potestatem habebant, sed illi traditur sub illa forma præscripta. At Episcopi aliunde habent potestatem, & ac potestatem forma illa, vt fiat in synodo diocesana, seruanda necessitudo non est.**

25. Rogabis item an si obligationem habeas ex fundatore capellæ celebrandi aliquibus determinatis diebus, teneatur celebrare per substitutum, si commodè ipse celebrare non poterit, vel ratione infirmitatis, vel alia causa.

Conseco sub distinctione respondendum, si capellania non te arctat per te ipsum celebrare, sed potes per substitutum. Credo obligatum esse per substitutum celebrare, aut in alio tempore expeditum obligationem differre: sic Azorius *instit. moral. lib. 6. cap. 24. questio. 8.* Mouet, quia impedimentum celebrandi non potest obligationem extinguere, cum possit per alium impleri. Ergo vel implenda est, per substitutum, vel ad minus in tempore expeditum differenda, iuxta præsumptam testatoris voluntatem. Verum si capellania te obligat ad celebrandum per te ipsum, plures doctores docent, si vno vel altero die impediaris, excusatum esse implere per alium, quia credendum non est fundatorem ita rigide obligare, vt velit nullam fieri indulgentiam, vel remissionem. At si pluribus diebus impediaris, v. g. octo, vel quoddecim dies infirmitate labores, existimant te obligatum esse per alium supplere; alias non videris posse fructus capellæ recipere, quia hi danatur ob officium, & ministerium exercendum, quo cessante videtur ipsi cessare, datum enim ob causam illa cessante reperitur; tamen cesset incalpaibiliter, *leg. pecuniam in prin. ff. de condit. causa. data: sic relato Mart. Anton. Genuen. in praxi archiepiscop. Neapoli. cap. 47. Petro Nauarra de restitu. libro secundo cap. 2. num. 210.* Giletti in margini.

DE
CAPIS
PATRI

margarit, casuum conscient. verbo missas. Aloysio Riccio resol. 340 Fraxinel. de obligat. sacerdot. sect. 4. concl. 4. par. 13. docet August. Barbosa 2. part. de potest. Episc. alleg. 24. num. 31 sine, & testatur sic dictum esse à Rota luna 7. februarij. 1594. ubi beneficiari obligati in qualibet quinta feria celebrare missas de facramento pro anima fundatoris, & licet pendente pratermissis, obligantur eas dicere.

Mihi quidem hæc sententia difficilis est. Nam si aliquid probat, conuenit quemlibet diem pratermissum te obligatum esse supplere (nisi ex ratiabilitate), & præsumpti testatoris voluntate excusetur.) Si enim legitimum impedimentum unico die, existens extinguit illius diei obligationem, cur non valebit eius diebus extingueri si idem impedimentum existat? Quoties sic legitimum impedimentum reputarem te exemptum esse ab obligatione dicendi aliis diebus tales missas; quia suppono ex fundatore capelle te obligatum esse singulis diebus celebrare. At ab hac obligatione ob legitimum impedimentum excusatus. Ergo non est, unde nascatur obligatio supplendi illorum dierum celebrationem. Quod non leuiter confirmari potest ex præbendis, canonicatibus, aliisque beneficiis residentium expostulantibus, quorum fructus beneficiari legitime impeditur lucrantur, tamen non r. s. cedant. Et ratio est; quia fructus non dantur ob residentiam actu exercitam, sed ob rationem beneficii, & sub obligatione residendi, si fieri possit.

26. Vterius obligatus esse potes in hac Ecclesia, & in hoc altari celebrare. Si ergo sapius alibi celebres abique iusta, & legitima causa, vel dispensatione, peccabis mortaliter, quia in te gravi defraudas fundatorem. Fundator enim ordinando missas illis circumstantiis testatur non solum intendit prodesse defunctorum animabus, sed etiam alicuius imaginis, & altaris specialem cultum, & deuotionem, itemque humanum honorem, nempe vt aditantes cognoscant missam, quæ in tali die, & hora, & in tali altari celebratur, à tali persona fundatam esse; quæ sine dubio cessant, si missæ alibi celebrantur. Ergo peccas graniter, sic omittens. Syluest. verbo missa. 1. quæst. 10. ad finem. Nauarr. summ. cap. 25. num. 304. Et de orat. cap. 5. num. 2. Et 11. Azor. 1. part. lib. 10. cap. 24. quæst. 8. Et 2. p. lib. 6. c. 14. q. 7. Henriquez lib. 9. c. 23. num. 5. Graffis deef. aur. par. 1. lib. 2. c. 53. num. 9. Et tom. 2. consil. sub titulo de præbendis. consil. 4. num. 1. Augustin. Barbosa, alijs relatis, 2. part. de potest. Episc. alleg. 24. n. 31.

27. Dixi si celebres alibi absque iusta, & legitima causa, & dispensatione, quia potes à celebratione in tali loco impediti, iusta causa intercedente nempe violatione Ecclesie, vel alia via; & tunc nullum est peccatum, neque obligatio supplendi, modo alibi celebrationem facias. Ab hac autem non videris excusatus, ex eo quod celebrare in tali loco impeditaris; quia non est præsumendum testatorem voluisse fructu sacrificij, se solumque defunctos priuare, tamen illi speciali honore, & altare illo particulari cultu priuaretur; sic, alijs relatis, docet Barbosa 2. part. de potest. Episc. alleg. 24. n. 31.

28. Quod si absque legitima causa omittas in tali altari celebrare, tamen alibi celebres, plures doctores te excusant à compensatione faciendæ: sic alijs relatis docet Barbosa 2. part. de potest. Episc. alleg. 24. num. 36. Mouentur, qui non primiti fundatore fructu sacrificij. Cæterum ego crederem te esse per te obligatum compensare missas prætermittas, nõ ob fructum sacrificij, quia in hoc nulla fraus, vel diminutio facta est, esse sed ob prætermittam cultum specialem illius altaris, & imaginis, & ob particularem honorem fundatoris inde resultantem omniumque Azor. 2. part. in fin. moral. lib. 6. cap. 24. q. 7. Per accidens tamen videris deobligatus; quia raro est possibile compensatio. Nam compensatio illa faciendæ est celebrando alijs diebus ab illis, quos testator designauit. At ex tali celebratione nullus specialis honor fundatori accrescit; quia aditantes proximas ignorant illam missam celebrari loco alterius suo die signato prætermittas. Ergo illa missa honor non reputatur. Ergo ex reparatione honoris non videtur posse obligari. Neque etiam videtur obligatus ex prætermisso cultu. Nam cultus hic prætermittas compensatus fuit cultu factu in alio loco, & altari, ubi missa fuit celebrata. Aduerte tamen, capellanam obligatam celebrare tali hora, tali loco, & tempore posse ab harum circumstantiarum obligatione eximi ex dispensatione Episcopi, iusta causa intercedente, vt puta si absit in academia ratione studij. Quia in illa dispensatione solum voluntas fundatoris in accidentibus omittitur, & aliorum bono compensatur. Henriquez lib. 9. de sacrific. missa, c. 24. par. 4. in fine. Barbosa 2. part. de potest. Episc. alleg. 24. n. 36.

29. Denique obligari potest ex vi capellæ missas defunctorum, vel alicuius sancti, & eas celebrare. Sed huius circumstantiæ omisso raro, vel nunquam inducere potest grauem culpam, si missas celebres, inno si iusta causa moueat, qualis est te vniuersali Ecclesie consuetudini conformare, quo illo die sanctum aliquem celebret, de quo tu missas dicis: credo nullam esse culpam, sed potius opus laudabile. sic Nauarr. summ. cap. 25. num. 214. Henriquez lib. 9. cap. 23. num. 6. Azor. tom. 1. in fin. mor. lib. 20. cap. 23. quæst. 5. Barbosa 2. part. de potest. Episc. Ferd. de Castro Som. Mor. Part. II.

alleg. 24. num. 31. Regina'd. lib. 9. numer. 108. Eman. Sa verbo amissa. n. 48.

PUNCTVM VII.

De præstimonij, & hospitalibus, eorumque qualitatibus.

- 1 Antiquitus præstimonij beneficia non erant, sed modo sunt.
- 2 Hospitalia sunt in duplici differentia, alia autoritate Episcopi fundata, alia autoritate priuata.
- 3 Omnia possunt ab Episcopo visitari.
- 4 Regulariter hospitalia non sunt beneficia.
- 5 Expenditur decretum Trident. sess. 25. cap. 8. de hospitalium administratione.

1 **T**empore antiquo non obtinebant præstimonij rationem beneficii. Tum quia sæpe non dabatur in titulum, sed pro determinato tempore. Tum quia nullum officium, & minus spirituale annexum habebant; erant enim quidam redditus ex beneficio extracti in sustentationem iuuenum, vt sic aptius litteris vacare possent, vel bellum infidelibus inferrent. At iam omnia præstimonia Ecclesiastica beneficia sunt; quia dantur in titulum, & habent officium spirituale annexum, saltem horarum recitationem, vt ex constitutione Pij V. quæ incipit. Ex proximo Lateranensi, quamque adducit Nauarr. cap. 25. num. 122. colligitur, & sub nomine beneficiæ comprehendit concil. Trident. sess. 14. cap. 9. de reformat. Et sess. 23. cap. 18. post medium: sic latè Azor. 2. part. in fin. moral. lib. 3. cap. 7. quæst. 1. Gonzalez super reg. Cancellar. gloss. 5. par. 2. in princ.

2 Hospitalia sunt in duplici differentia, alia autoritate Episcopi erecta, alia autoritate priuata. Quædo sunt autoritate Episcopi, sunt loca pia, & religiosa. cap. ad hæc de religiosis domib. Quando vero solum autoritate priuata, non censentur Ecclesiastica, seu religiosa loca, tamen censentur pia, id est ad pietatem ordinata; quia nullus priuata autoritate locum Ecclesiasticum, & religiosum constituere potest, colligitur ex suprad. c. ad hæc sic tradit Gonzalez gloss. 5. in princ. num. 39. Mol. de Hispanor. primogen. lib. 1. c. 24. num. 38. Et seqq. August. Barbosa de potest. Episc. 3. part. alleg. 75. n. 3. Et seqq. Nicol. Garcia de benefic. 5. p. c. 1. a. n. 601.

3 Omnia hæc hospitalia siue autoritate Episcopi, siue priuatorum tantum fundata visitantur ab Episcopo, possunt, iuxta expressum text. sess. 22. Trid. cap. 8. Et 9. de reform. quia ad visitationem sufficit esse opus pium, sicuti diximus puncto præcedenti de capellis. Est autem differentia, quod quando hospitalia autoritate Episcopi fundata sunt, potest de omnibus Episcopus inquirere, & prouidere, & regimen, & modum electionis statuere, prout sibi visum fuerit conuenientius. At quædo priuatorum autoritate fundata sunt, ordinariis solum habet inquirere, an omnia iuxta voluntatem testatoris exequantur, quod facere potest, tamen testator prohibuerit, quia esset irrationabilis prohibitio, & contra fauorem piæ causæ; ac proinde censenda est illa conditio pro non adiecta: sic August. Barbosa 3. part. de potest. Episc. alleg. 75. num. 14. unct. num. 8. Ah hæc regula excipit concilium sess. 22. cap. 8. de reformat. hospitalia, & confraternitates, quæ sub immediata regum fuerint potestate, ne inquam sine eorum licentia visitentur, quod fecit in honorem regie dignitatis. Quod si visitantur Episcopo opponatur hospitalia esse sub immediata regum potestate, Episcopus de hac qualitate cognoscere debet, non iudex secularis. Sic, alijs relatis, tradit Barbosa num. 20. Si autem opponatur ad alium ex fundatore visitationem pertinere, non inde censetur ordinarius exclusus, sed simul cum designato visitationem facere potest, vt testatur decretum à sacra congregatione Barbosa in consil. concil. sess. 22. cap. 8. Quod si expresse in fundatione exclusus ordinarius esset, tunc solum in casibus à iure expressis, negligentia scilicet & dilapidationis bonorum, competeret visitatio: sic Carol. de Graffis de effect. cleric. effect. 1. n. 260. Barbosa in remission. concil. loco alleg. tamen de potest. Episc. 3. part. alleg. 76. n. 9. videtur sentire per supradictam clausulam fundatoris non posse ordinarium excludi.

4 Hospitalia etiam autoritate Episcopi fundata regulariter non sunt beneficia, sed quedam officia, religiose administrationis laicis committenda, tamen capellas, vel Ecclesias habeant annexas, decimæque percipiant, colligitur ex element. per litteras. 2. de præbendis. Et element. Quia contingit, 5. vt autem de religiosis domib.

Dixi regulariter, quia aliquando dantur in titulum ex fundatione vel consuetudine Ecclesiasticis personis, & tunc beneficii naturam habent, vel sunt accessoria Ecclesie vel alteri beneficio, & sic tanquam accessoria illius naturam sortuntur: constat ex element. Quia contingit. Et tradit Gonzalez ad reg. 8. Cancellar. gloss. 5. §. 4. a. num. 10. Garcia 1. p. de benefic. cap. 3. a. n. 1. Et seqq. pluribus relatis Barbosa de potest. Episc. 3. part. alleg. 57. num. 148.

5 Aduertendum in hac materia est, ex decreto Trident. sess. 25.